EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 29.3.2007
KOM(2007) 147 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

dėl kompleksinio paramos susiejimo sistemos taikymo

(pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, 8 straipsnį)

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

dėl kompleksinio paramos susiejimo sistemos taikymo

(pagal Reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, 8 straipsnį)

1. ĮŽANGA

Kompleksinio paramos susiejimo sistema yra pagrindinė sudedamoji 2003 m. bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) reformos dalis. Kad būtų pasiekti kompleksinio paramos susiejimo tikslai, **nustatomas ryšys** tarp visos paramos sumos mokėjimo ir žemės ūkio paskirties žemei, žemės ūkio gamybai ir veiklai taikomų ttam tikrų taisyklių, susijusių su aplinkosauga, visuomenės, gyvūnų ir augalų sveikata, gyvūnų gerove ir gera agrarine ir aplinkosaugos būkle. Tokio ryšio nustatymo tikslas labai konkretus – jei nesilaikoma taisyklių, galima visiškai arba iš dalies neskirti tam tikrų ES žemės ūkio išmokų. Išmokos sumažinamos atsižvelgiant į pažeidimo rimtumą, apimtis, trukmę, pasikartojimą ir į tai, ar toks pažeidimas buvo padarytas apgalvotai.

Kompleksinio paramos susiejimo **tikslai yra du**. Pirmasis – prisidėti prie tvarios žemės ūkio plėtros. Šis tikslas pasiekiamas, jei ūkininkai laikosi taisyklių, susijusių su svarbiais kompleksinio paramos susiejimo aspektais. Antrasis tikslas – pasiekti, kad BŽŪP labiau atitiktų plačiosios visuomenės lūkesčius. Šiuo metu vis dažniau manoma, kad žemės ūkio išmokos nebeturėtų būti mokamos ūkininkams, kurie nesilaiko pagrindinių taisyklių tam tikrose svarbiose viešosios politikos srityse. Komisija yra įsitikinusi, kad įgyvendinus šiuos du tikslus bus lengviau užtikrinti BŽŪP ateitį.

Šiuo metu pagal pirmąjį BŽŪP ramstį valstybės narės šią sistemą turi taikyti visoms tiesioginėms išmokoms – ir atsietoms nuo gamybos apimčių, ir susietoms su jomis[1]. Valstybės narės šią sistemą taip pat turi taikyti aštuonioms priemonėms pagal antrąjį BŽŪP ramstį[2].

Pradiniame etape kilo diskusijų dėl daugelio klausimų ir šios temos svarba rodo, kad kompleksinis paramos susiejimas nėra vien pristatymo klausimas. Tai turėtų būti laikoma teigiamu poslinkiu, nes taikant kompleksinį paramos susiejimą, turėtų pagerėti BŽŪP tvarumas ir padidėti visuomenės parama šiai politikai. Todėl neabejojama, kad ši koncepcija neturėtų būti sušvelninta. Atvirkščiai, reikėtų dėti visas pastangas, kad visi šios sistemos dalyviai ją geriau priimtų ir tai būtų visiems naudinga.

Kadangi svarbiausia sistemoje – ūkininkai, o nuo to, kaip jie priima kompleksinį paramos susiejimą, priklauso sistemos sėkmė, labai svarbu viską vertinti jų požiūriu. Kompleksinis paramos susiejimas iš tiesų gali būti iššūkis, nes dažnai sukuriamas gana painus rinkinys taisyklių, kurios anksčiau buvo vykdomos atskirai, o dabar įtraukiamos į vieną sąrašą ir taikomos labai įvairioms sritims: aplinkosaugai, visuomenės sveikatai, gyvūnų sveikatai ir gerovei. Taip pat labai svarbus ir rūpestį keliantis dalykas yra galimybė mažinti išmokas.

---

1 Žr. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003 I priedą.

2 Žr. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 51 straipsnį.

Kompleksinio paramos susiejimo sistemos taikymas buvo iššūkis ir nacionalinėms administracijoms. Visų pirma jos turėjo išsamiai apibrėžti ir visiems ūkininkams suprantamai pranešti, kokių reikalavimų ir standartų reikia laikytis, sukurti valdymo, kontrolės ir išmokų mažinimo sistemą ir užtikrinti sklandų visų dalyvaujančių institucijų darbo koordinavimą.

Svarbu klausimus, susijusius su Bendrijos nuostatomis, atskirti nuo klausimų, susijusių su šių nuostatų įgyvendinimu valstybėse narėse. Šiuo atžvilgiu reikėtų pasakyti, kad vienas iš pagrindinių kompleksinio paramos susiejimo principų yra subsidiarumo principas. ES nuostatose nustatyta, kad reikalavimuose ir standartuose turi būti atsižvelgta į vietos riziką ir apribojimus, o tai reiškia, kad valstybėse narėse ar regionuose rizika ar apribojimai skiriasi. ES nuostatose taip pat skatinama plačiau naudoti anksčiau taikytas nacionalines valdymo sistemas, o tai reiškia, kad valstybėse narėse kontrolės sistemos yra skirtingos. Tačiau tuo pačiu metu visoje ES ūkininkams reikia užtikrinti vienodas kompleksinio paramos susiejimo taikymo sąlygas. Tai užtikrinama pasitelkiant bendrą privalomą sistemą, kuri taikoma ir apibrėžiant reikalavimus bei standartus, kurių ūkininkai turi laikytis, ir nustatant valdymo, kontrolės ir išmokų mažinimo sistemą. Svarbiausias sistemai kylantis uždavinys – tinkamas bendrų ES nuostatų ir vietos konkrečios padėties suderinimas.

Komisija suvokia šių klausimų svarbą suinteresuotosioms pusėms, todėl šioje ataskaitoje bus stengiamasi siūlyti neatidėliotinus iki šiol nustatytų problemų sprendimus. Komisija finansuoja kelis tyrimus, nagrinėjančius kaip valstybės narės įgyvendina kompleksinį paramos susiejimą. Tyrimai dar nebaigti ir galutinės išvados nepadarytos. Todėl per anksti svarstyti, kaip keisis kompleksinio paramos susiejimo taikymo sritis, tačiau tai bus aptariama išsamaus patikrinimo metu.

2. KOMPLEKSINIO PARAMOS SUSIEJIMO APIBRĖŽTIS ES LYGIU

Kompleksinio paramos susiejimo taikymo srities (taisyklių, kurių ūkininkas turi laikytis) sudedamųjų dalių yra dvi: „teisės aktuose nustatyti valdymo reikalavimai“ ir „gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė“. Geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės sudedamųjų dalių kategorijų yra dvi: ūkininkų laikymasis su keturiais klausimais susijusių standartų rinkinio ir valstybių narių įsipareigojimas savo žemės ūkio paskirties žemėje išlaikyti tam tikrą dalį daugiamečių ganyklų.

- Įgyvendinus teisės aktuose nustatytus valdymo reikalavimus, naujų įsipareigojimų ūkininkams nesukuriama, nes konkrečių teisės aktų ir jų įgyvendinimo taisyklių būta jau ir anksčiau, o išmokų sumažinimas pagal kompleksinio paramos susiejimo sistemą taikomas nepažeidžiant konkrečiuose teisės aktuose nustatytos nuobaudų sistemos. Tačiau tai gali labai pagerinti šių teisės aktų įgyvendinimą, ypač gerinant ūkininkų informuotumą. 14 iš 18 Bendrijos aktų, išvardytų kaip teisės aktuose nustatyti valdymo reikalavimai, yra direktyvos, kuriose dėl jų pobūdžio valstybėms narėms paliekama teisė rinktis, kokias priemones taikyti siekiant jose nustatytų tikslų. Tam tikru mastu tai taip pat turi įtakos jų vykdymo užtikrinimui taikant kompleksinį paramos susiejimą.

- Įsigaliojus kompleksiniam paramos susiejimui geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės standartai buvo nauji bent jau tiems ūkininkams, kurie, būdami kaimo plėtros agrarinių aplinkosaugos priemonių ar mažiau palankių ūkininkauti vietovių išmokų gavėjai, anksčiau neturėjo taikyti gero ūkininkavimo praktikos. Valstybės narės turi apibrėžti minimalius reikalavimus, taikomus visiems standartams pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003 IV priede nustatytą sistemą, išskyrus nacionaliniu požiūriu neaktualius reikalavimus. Remdamosi valstybėse narėse atlikto tyrimo duomenimis Komisijos tarnybos nustato

problemas, su kuriomis valstybės narės susiduria apibrėždamos minimalius reikalavimus ir nustatydamos jų mastą. Kartu su valstybėmis narėmis šios problemos bus toliau tiriamos ir turės būti surasti sprendimai joms.

3. PASTABOS DĖL KOMPLEKSINIO PARAMOS SUSIEJIMO SISTEMOS TAIKYMO

3.1. Suvestiniai duomenys apie sistemos taikymą

Tai, kad diskusijos apie kompleksinį paramos susiejimą yra aktyvios, nėra vienintelis ženklas, kad nepaisant pirmiau minėtų apribojimų sistema faktiškai yra įgyvendinama. Be to, tai patvirtino Komisijos iš 23 valstybių narių gauti duomenys apie kontrolę ir išmokų mažinimą. Šiuos duomenis (2005 m.) galima apibendrinti taip:

– pas 4,92 % ūkininkų, kuriems taikomas kompleksinis paramos susiejimas, buvo atlikti patikrinimai vietoje (iš viso 240 898). Norma visišką kompleksinį paramos susiejimą taikančioms valstybėms narėms (4,4 %) yra nustatyta pagal konkrečią galvijų ženklinimo ir registravimo kontrolės normą (5 ar 10 % ūkių). Norma valstybėms narėms, kurioms taikoma vienkartinių išmokų už plotą schema (5,7 %) ir kurios taiko tik geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimus, nustatoma remiantis tuo, kad beveik visose valstybėse narėse buvo bendrai atlikti kompleksinio paramos susiejimo ir reikalavimų atitikimo patikrinimai;

– išmokos buvo sumažintos 11,9 % ūkininkų, pas kuriuos buvo atlikti patikrinimai vietoje: ši norma toms valstybėms narėms, kurios taiko visišką kompleksinį paramos susiejimą (16,4 %), yra didesnė nei kitoms valstybėms narėms (6,1 %), nes pastarosios turi tikrinti tik tai, kaip laikomasi geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų. Visoje ES iš viso išmokos buvo sumažintos 9,84 mln. EUR;

– tose valstybėse narėse, kurios taiko visišką kompleksinį paramos susiejimą[3], didžioji dalis (71 %) nustatytų pažeidimų buvo susiję su galvijų ženklinimu ir registravimu, o likę atvejai daugiausia susiję su gera agrarine ir aplinkosaugos būkle (13 %) ir nitratų direktyva (10 %);

– dauguma sumažintų išmokų (iš viso 68 %, kai kuriose valstybėse narėse – iki 98 %) buvo taikomas mažiausias, 1 % nuo tiesioginių išmokų sumažinimas. Maždaug 14 % sumažintų išmokų buvo taikytas 3 % ir 12 % – 5 % sumažinimas.

3.2. Valstybių narių iškelti klausimai

2006 m. pradžioje Komisijos tarnybos ir valstybės narės pasikeitė nuomonėmis apie kompleksinį paramos susiejimą (pildydamos anketą) pagal Tiesioginių išmokų vadybos komiteto nuostatas. Valstybės narės paaiškino, kad pirmaisiais įgyvendinimo metais iškilo klausimų, kurie gali būti apibendrinti taip:

- **Bendrieji klausimai.** Apskritai buvo jaučiama, kad valdymo sistema yra nepaslanki. Buvo sunku nustatyti praktinius dalykus, kurių ūkininkai turi laikytis ir kurių laikymąsi vėliau reikia kontroliuoti. Kartais nebuvo lengva pranešti ūkininkams apie naujas taisykles. Taip pat trūko istorinės informacijos.

[3] Kad nebūtų iškreipti skaičiai, neįtrauktos tos valstybės narės, kurios taiko tik geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimus.

- **Ūkininkų reakcija.** Dėl informacijos apie kompleksinį paramos susiejimą apimties ir techninio pobūdžio buvo sudėtinga gerinti ūkininkų informuotumą. Ūkininkus kartais gąsdindavo nauji įsipareigojimai. Be to, jie kartais jautėsi taip, lyg jiems grėstų „dvigubos sankcijos“: pagal kompleksinio paramos susiejimo sistemą ir pagal konkrečius teisės aktus.

- **Sistemos organizavimas.** Kartais buvo sunku suderinti egzistuojančią valdymo ir kontrolės sistemą ir ES teisines nuostatas. Valstybių narių priimti sprendimai dėl kontrolės organizavimo sukėlė tam tikrų apribojimų ir problemų, pavyzdžiui, kompetentingų kontrolės institucijų buvo per mažai arba per daug.

- **Imtis ir kontrolės norma.** Per vėlai buvo sužinota, kuriuos gyventojus reikia kontroliuoti, kad būtų galima patikrinti, kaip laikomasi tam tikrų reikalavimų. Buvo pasiūlyta patikslinti galimos atsitiktinės atrankos taisykles. Kontrolės norma galėjo būti didesnė tam tikromis aplinkybėmis (dėl to, kad tuos pačius gyventojus kontroliavo kelios kontrolės institucijos (po 1 % kiekviena), taip pat dėl konkrečių taikytinų kontrolės normų, pvz., galvijams, kt.). Visų pirma organizacinių rūpesčių galėjo kelti konkrečios kontrolės normos, taikytinos pagal sektorių teisės aktus.

- **Patikrinimas vietoje ir ataskaitų rengimas.** Nepakankamai aiškios buvo taisyklės dėl tinkamo laiko, kada būtų galima atlikti patikrinimą vietoje, ką reikėtų tikrinti apsilankymo metu ir kiek apsilankymų turėtų būti. Buvo manoma, kad patikrinimai buvo ilgi, ypač kai ūkis buvo išsidėstęs keliose vietovėse; juose turėdavo dalyvauti ūkininkas. Kai kurių reikalavimų vykdymą buvo sunku patikrinti. Kontrolės atskaitos buvo ilgos ir ne visada lengvai suprantamos.

- **Išmokų sumažinimo apskaičiavimas.** Dėl reikalavimų skaičiaus ir įvairovės buvo sunku apskaičiuoti išmokų sumažinimą, o ūkininkams apskaičiavimas buvo sunkiai suprantamas. Buvo sunku apibrėžti sąvokas „pažeidimo sunkumas“, „mastas“, „pastovumas“, „pasikartojimas“ ir „išankstinis apgalvojimas“. Buvo manoma, kad „pasikartojimo“ taikymas buvo per daug automatiškas. Iškilo pavojus, kad tarp valstybių narių bus neatitikimų. Praktiškai buvo mažai galimybių nesumažinti išmokų dėl nereikšmingo pažeidimo ir todėl nuo to nukentėję asmenys nepalankiau žiūrėjo į sistemą.

3.3. Pradinis Komisijos atliktų auditų vertinimas

2005–2006 m. Komisijos tarnybos atliko trylika kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo auditų dešimtyje valstybių narių. Pagrindiniai nustatyti duomenys:

- **Ūkininkams suteikta informacija.** Informacija ūkininkams buvo teikiama bukletuose, internetu ir mokymų metu. Buvo aptarti tokie klausimai kaip kompleksinio paramos susiejimo įsipareigojimai, kontrolė ir išmokų sumažinimo apskaičiavimas (informacija apie apskaičiavimą kartais buvo per daug bendra). Kartais informacija būdavo suteikiama per vėlai.

- **Kompetentingų kontrolės institucijų paskyrimas.** Keletą valstybių narių mokėjimo agentūrą paskyrė vienintele kompleksinio paramos susiejimo kompetentinga kontrolės institucija. Kitais atvejais mokėjimo agentūra dažniausiai atlikdavo koordinavimą. Specializuotų kontrolės institucijų dalyvavimas užtikrino aukštą ekspertizės lygį, bet kėlė koordinavimo problemų. Be to, buvo nustatyta, kad kompetentingos kontrolės institucijos kartais įgaliodavo kitas institucijas (viešąsias ar privačias) atlikti patikrinimus vietoje.

- **Kontrolinių imčių atranka ir rizikos analizė.** Sunkumų iškilo ten, kur gyventojų, kuriuos aprėpia kompetentinga kontrolės institucija, skaičius yra per mažas, kad būtų galima atlikti tinkamą rizikos analizę, ir kur kompetentinga kontrolės institucija yra atsakinga už daugybės reikalavimų laikymosi patikrinimą. Daugeliu atvejų buvo taikomi tik keli konkretūs rizikos kriterijai, net jei turėta informacijos. Galiausia tam tikrų sunkumų iškilo dėl skirtingų kompleksinio paramos susiejimo kontrolės normų.

- **Patikrinimo vietoje sudedamosios dalys ir ataskaitų rengimas.** Didžiausių su patikrinimais susijusių sunkumų iškilo dėl teisės aktuose nustatyto valdymo reikalavimo Nr. 2 (požeminiai vandenys), teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų Nr. 1 ir 5 (laukiniai paukščiai ir buveinės), teisės aktuose nustatyto valdymo reikalavimo Nr. 4 (nitratai) ir teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų Nr. 6 ir 8a (gyvūnų ženklinimas ir registravimas) dėl avių, ožkų ir kiaulių. Iškilo problemų dėl ataskaitų suderinimo, atliktų patikrinimų pobūdžio ir masto aprašymo, nustatytų pažeidimų vertinimo.

- **Išmokų sumažinimo taikymas.** Kai kuriose valstybėse narėse jau buvo nustatyti išmokų sumažinimo lygiai, taigi kontrolieriui nebėra ką vertinti, o kitose valstybėse narėse nustatytos tik išmokų sumažinimo apskaičiavimo gairės. Pagal kai kurias formas išmokos greičiausiai nebus sumažintos daugiau kaip 1 %. Taip pat daugelyje aplankytų valstybių narių dėl nereikšmingų pažeidimų išmokos nemažinamos. Galiausiai nustatyti pažeidimai, viršijantys 1 % kontrolinę imties ribą, ne visada toliau nagrinėjami.

Šie nustatyti duomenys bus vertinami pagal sąskaitų tikrinimo ir tvirtinimo procedūrą, skirtą išlaidoms, finansuojamoms iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF).

4. SISTEMOS TOBULINIMAS

4.1. Valdymo, kontrolės ir išmokų mažinimo sistemos kūrimas ir supaprastinimas

Remiantis pirmiau pateikta informacija buvo nustatytos su valdymo, kontrolės ir išmokų mažinimo sistemomis susijusios problemos. Komisijos tarnybos pradėjo pagalbos, valstybėms narėms įgyvendinant kompleksinį paramos susiejimą, iniciatyvą ir nuo 2005 m. jau buvo paskelbti septyni rekomendaciniai dokumentai. Komisijos tarnybos taip pat organizavo mainus, kad valstybės narės galėtų pasidalyti „geriausia praktika“ ir palyginti savo kompleksinio pagalbos susiejimo sistemos įgyvendinimo patirtį. Komisija toliau skatins diskusijas, ypač dėl:

– galimybės specializuoti kontrolę, pvz., atlikti kontrolę pieninių ar skerdyklų lygiu, nes tai palengvintų patikrinimus ūkiuose,

– išmokų mažinimo sistemos (pvz., balų sistemos taikymo),

– ūkininkams pateiktos informacijos,

– fakto, kad kai kuriems ūkininkams kyla didesnė išmokų sumažinimo rizika nei kitiems.

Komisija yra pasirengusi neatidėliodama toliau nagrinėti likusius klausimus, kuriuos galima išspręsti ES lygiu. Turint tai omenyje, šie klausimai bus sprendžiami diskusijose Tarybos ir Komisijos lygiu.

4.1.1. Nereikšmingų pažeidimų toleravimas ir nauja de minimis taisyklė

Tam tikrais atvejais išmokų sumažinimo pagal kompleksinio paramos susiejimo sistemą[4] negalima pateisinti tikrinimų metu nustatytais pažeidimais. Tačiau šios taisyklės aiškiai nenustato kokios nors ribos, iki kurios reikėtų reaguoti į tokius nereikšmingus pažeidimus. Laikantis proporcingumo principo valstybėms narėms turėtų būti leista nebausti už aplaidumo atvejus, kuriems nebūtų taikomas 3 % nustatytas sumažinimas, o kai kuriais atvejais tokia riba gali būti sumažinta iki 1 % minimalaus sumažinimo. Nepaisant to, tokiais atvejais ūkininkui reikia siųsti įspėjamąjį laišką, kuriame turi būti reikalaujama imtis korekcinių veiksmų. Tokie atvejai bus stebimi ir į juos bus atsižvelgiama vėlesnių pakartotinų pažeidimų atvejais. Kad tokias išimtis būtų galima taikyti, būtina nustatyti toleravimo ribą, taigi šiuo tikslu galima apibendrinti balų sistemą, kurią jau taiko kai kurios valstybės narės.

Išmokų mažinimas, kai pradinės sumos būna labai mažos, gali taip pat būti laikomas nepateisinamu ir apsunkinančiu administravimą. Todėl turėtų būti nustatyta *de minimis* taisyklė, leidžianti nemažinti išmokų pagal kompleksinio paramos susiejimo sistemą, kai sumažinta suma neviršija apytiksliai 50 EUR. Tai leistų ūkininkams, kurie gauna mažiau nei 5 000 EUR, iškart netaikyti išmokų sumažinimo 1 %. Tačiau tokiais atvejais reikėtų siųsti įspėjamąjį laišką ir stebėti situaciją, kaip nurodyta pirmiau.

Abiem atvejais, kai peržengiama įprasta 1 % kontrolinės imties riba, reikia taikyti taisomuosius veiksmus. Tačiau tai nereiškia, kad gali būti įvedamas naujas tikrinimo lygmuo.

Šių taisyklių taikymas nepažeidžia teisės taikyti specifiniais teisės aktais nustatytų sankcijų.

4.1.2. Kontrolės normų suderinimas

Kai konkrečiuose teisės aktuose tam tikriems sektoriams nustatoma minimali kontrolės norma, reikia taikyti tokią normą, o ne 1 % minimalią normą, nustatytą kompleksiniam paramos susiejimui. Anot kai kurių valstybių narių, tai, kad egzistuoja skirtingos kontrolės normos, gali dar labiau apsunkinti kompleksinio paramos susiejimo kontrolės organizavimą. Komisija tiesiogiai susijusiame Komisijos reglamente ketina nustatyti vieną bendrą minimalią 1 % kontrolės normą vietoje tikrinant kompleksinį paramos susiejimą. Vis dėlto pagal sektorių teisės aktus apie bet kokį tikrinimo vietoje nustatytą pažeidimą turi būti pranešama ir tokie atvejai turi būti toliau nagrinėjami pagal kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus. Tokia minimali 1 % kontrolės norma nepažeidžia tolesnių patikrinimų, kai toleruojami nereikšmingi pažeidimai ir taikoma *de minimis* taisyklė.

Pagal dabartinius Komisijos teisės aktus, jei patikrinimo vietoje metu nustatomi rimti pažeidimai, padidinamas patikrinimų skaičius kitu kontrolės laikotarpiu. Tokie tolesni patikrinimai taikomi visiems reikalavimams ir standartams, už kuriuos kompetentinga kontrolės institucija yra atsakinga ir, atsižvelgiant į valstybės narės administracinę struktūrą, padidinta kontrolės norma gali būti taikoma kelioms kompleksinio paramos susiejimo sritims. Tačiau būtų pageidautina didinti kontrolę tik rizikos srityje. Todėl Komisija ketina keisti taisyklę, kad kontrolės normos būtų didinamos tik konkrečioje srityje, kurioje buvo nustatytas rimtas pažeidimas.

[4] Pavyzdžiui, ūkinės paskirties gyvūnai ženklinami pagal Bendrijos gyvūnų sveikatos taisykles. Ausies įsago ar galvijų paso pametimas nereiškia, kad turėtų būti automatiškai taikomos sankcijos, jei gyvūnus ženklina kiti elementai (antrasis ausies įsagas arba ūkio registras). Šiuo atveju nacionalinė institucija negali to laikyti pažeidimu, dėl kurio turėtų būti sumažintos išmokos pagal kompleksinio paramos susiejimo sistemą.

4.1.3. Išankstinis pranešimas apie patikrinimus vietoje

Dabartiniuose teisės aktuose nėra nuostatos dėl išankstinio pranešimo apie kompleksinio paramos susiejimo patikrinimą vietoje. Nepaisant to, jei bendrai atliekami reikalavimų atitikimo ir kompleksinio paramos susiejimo patikrinimai, reikalavimų atitikimo patikrinimo iš anksto neįspėjus principas *de facto* varžo kompleksinio paramos susiejimo tikrinimus. Sušvelninus tokį reikalavimų atitikimo patikrinimo apribojimą pagerėtų kontrolės koordinavimas nekeliant pavojaus jos veiksmingumui. Todėl taikant bendrąją išmokų schemą, vienkartinės išmokos už plotą schemą ir kompleksinio paramos susiejimo sistemą (įskaitant 8 kaimo plėtros priemones), Komisija sudarys galimybę įspėti apie tikrinimus prieš 14 dienų su sąlyga, kad nebus pakenkta tikrinimo tikslui. Toliau bus nagrinėjama galimybė taikyti šią taisyklę ir kitoms schemoms. Tačiau, laikantis privalomų ES teisės aktų reikalavimų, apie gyvūnų ženklinimo ir registracijos (reikalavimų atitikimo ar kompleksinio paramos susiejimo) kontrolę ir pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių laikymosi patikrinimą paprastai ir toliau nebus įspėjama.

4.1.4. Patikrinimo vietoje ir ataskaitų rengimo grafikas ir sudedamosios dalys

Dabartiniuose teisės aktuose patikrinimų vietoje grafikas nėra nustatytas ir dėl to valstybėms narėms kilo nemažai klausimų. Komisija numato paaiškinti taisykles, kad būtų aišku, jog iš nacionalinių institucijų reikalaujama nustatyti metų laikotarpį, kada būtų tikrinama, kaip laikomasi beveik visų arba labiau tipinių įsipareigojimų. Dauguma patikrinimų bus atliekami šiuo laikotarpiu. Likę įsipareigojimai bus tikrinami įvairiu metų laiku taikant įprastas minimalias 1 % imtis.

Be to, Komisija planuoja padaryti būtinus pakeitimus, kad būtų galima atlikti tik dalies sklypų, o ne viso ūkio tikrinimus vietoje (kaip ir tikrinant reikalavimų atitikimą).

Galiausiai bus paaiškintos taisyklės siekiant užtikrinti, kad ūkininkas vėliausiai per tris mėnesius po patikrinimo gautų kontrolės ataskaitą.

4.1.5. Patobulinta kontrolinės imties atranka

Dabartiniuose teisės aktuose, taikomuose patikrinimui vietoje, neleidžiama ūkių atrinkti iš dalies atsitiktine tvarka. Kadangi atsitiktinė imtis pasirodė naudinga atliekant reikalavimo atitikimų patikrinimą, Komisija ketina keisti taisykles ir įtraukti atsitiktinės atrankos elementą ir tikrinant kompleksinį paramos susiejimą.

4.1.6. Geresnė informacija ūkininkams

Svarbu, kad ūkininkai būtų tinkamai informuoti apie specifinius, konkrečius kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus. Komisija ketina paaiškinti dabartines taisykles, taikomas informacijai, kurią valstybės narės turi pateikti ūkininkams.

4.1.7. Naujų ir pasikeitusių reikalavimų įgyvendinimas dabartinėje kompleksinio paramos susiejimo taikymo srityje

Patirtis rodo, kad ūkininkams ne visada lengva įgyvendinti naujus kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus. Į tai buvo atsižvelgta nustatant dabartinius reikalavimus, kai teisės aktuose nustatytus valdymo reikalavimus reikėjo įdiegti per 3 metus. Komisija numato išlaikyti šį įdiegimo principą nustatydama realų naujų ar pakeistų reikalavimų, taikomų kompleksiniam paramos susiejimui, įtraukimo tvarkaraštį.

4.2. Ūkių konsultavimo sistemos

Iki 2007 m. sausio 1 d. valstybės narės turėjo sukurti ūkių konsultavimo sistemą, kuri aprėptų bent jau kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus ir standartus. Komisijos tarnyboms tokia konsultavimo sistema atrodo labai svarbi siekiant didesnio ūkininkų pritarimo kompleksiniam paramos susiejimui. Iš tiesų nemažai pradiniu laikotarpiu kilusių problemų yra susijusios su tuo, kad ūkininkams buvo sunku suprasti ir įgyvendinti kompleksinio paramos susiejimo įsipareigojimus. Kadangi konsultacijas gaunančiam ūkininkui greičiausiai yra lengviau suprasti kompleksinio paramos susiejimo reikalavimus ir jų laikytis, atliekant rizikos analizę kaip į veiksnį būtų galima atsižvelgti į ūkininko dalyvavimą ūkininkų konsultavimo sistemoje. Komisija ketina atitinkamai paaiškinti taisykles.

4.3. Kompleksinio paramos susiejimo valdymo sertifikavimo sistemos

Šiuo metu nemažai ūkininkų dalyvauja kokybės sertifikavimo schemose, todėl sertifikavimo įstaiga paprastai atlieka nemažai auditų. Kai kuriais atvejais kompleksinio paramos susiejimo patikrinimo vietoje metu ūkininkams atrodo, kad tai yra nereikalinga nauja administracinė prievolė, nes tikrinami tie patys standartai, kurie jau buvo sertifikuoti taikant privačias schemas. Atrodo būtų tinkama ieškoti sertifikavimo schemų ir kompleksinio paramos susiejimo patikrinimo vietoje sinergijos, jei sertifikavimo schemos būtų oficialiai patvirtintos ir tiesiogiai susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu. Todėl Komisija numato adaptuoti taisykles, kad kompetentingoms institucijoms tikrintinų ūkininkų imties atrankos tikslais būtų leista naudoti duomenis apie rizikos analizės tikslais sertifikuotus ūkininkus.

4.4. 10 mėnesių taisyklės supaprastinimas

Pasirodė, kad valstybėms narėms sunku laikytis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003 44 straipsnio 3 dalyje nustatytos vadinamosios 10 mėnesių taisyklės ir ji darė neproporcingai didelį poveikį žemės rinkai. Taisyklė, pagal kurią ūkininkas turi būti 10 mėnesių naudojąsis sklypais, kurie deklaruojami siekiant įgyti teisę gauti išmoką pagal bendrosios išmokos schemą, kelia nemažai valdymo problemų. Šiam klausimui tinkamai spręsti dėl bendrosios išmokos schemos ir vienkartinės išmokos už plotą schemos bus parengtas pasiūlymas. Be to, bus išaiškinti perdavėjo įsipareigojimai dėl kompleksinio paramos susiejimo, kai žemė perduodama metų laikotarpiu.

4.5. Teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų laipsniškas įvedimas valstybėms narėms, kurios taiko vienkartinės išmokos už plotą schemą

Pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2012/2006 valstybės narės, kurios taiko vienkartinės išmokos už plotą schemą, nuo 2009 m. turės įgyvendinti teisės aktuose nustatytus valdymo reikalavimus kaip kompleksinio paramos susiejimo dalį. Kitų valstybių narių patirtis rodo, kad šios kompleksinio paramos susiejimo dalies įgyvendinimą palengvino 3 metų laipsniško įdiegimo laikotarpis. Numatoma, kad pasiūlyme galios toks pats 3 metų laipsniško įdiegimo laikotarpis toms valstybėms narėms, kurios taiko vienkartinės išmokos už plotą schemą; šis laikotarpis visoms valstybėms narėms prasidėtų 2009 m., išskyrus Bulgariją ir Rumuniją, kurioms jis prasidėtų 2012 m.

5. IŠVADOS

Atsižvelgdama į šioje ataskaitoje pateiktus vertinimus Komisija dar 2007 m. ketina:

a. suteikti daugiau informacijos apie tai, kaip valstybės narės įgyvendina kompleksinį paramos susiejimą;

b. parengti pasiūlymą Tarybai arba pateikti Tiesioginių išmokų vadybos komitetui taisyklių projektą dėl:

- laipsniško teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų įvedimo vienkartinės išmokos už plotą schemą taikančiose valstybėse narėse,
- nuostatų dėl 10 mėnesių taisyklės supaprastinimo įgyvendinimo,
- nerimtų pažeidimų toleravimo pagerinimo ir naujos *de minimis* taisyklės įvedimo,
- kontrolės normų suderinimo,
- išankstinio pranešimo apie patikrinimus vietoje, kai tai įmanoma
- patikrinimo vietoje ir ataskaitų rengimo grafiko ir sudedamųjų dalių paaiškinimo,
- kontrolinės imties atrankos tobulinimo, taip pat ūkių konsultavimo sistemos ir sertifikavimo sistemų atžvilgiu,
- geresnio informacijos teikimo ūkininkams.